

Truke Zeinstra: "Communiceren kun je leren."

Foto Anne van der Woude

Geen tijd voor gevoelens

Nieuw boek over communicatie in agrarisch gezin

DOOR AART VAN COOTEN

Het kan allemaal vreselijk uit de hand lopen in het agrarisch gezinsbedrijf. Vader en zoon praten niet meer met elkaar, moeder wordt gemangeeld tussen haar beide geliefden, broers en zussen van de opvolger voelen zich aan de kant gezet als financier, de ingetrouwde schoondochter krijgt niet de kans om op haar eigen wijze een start te maken in het familiebedrijf van haar partner. Het onderliggende gesprek verstomt. Ruzie of, nog pijnlijker, stilte.

'Gevoelens van onvrede over bedrijfsopvolging kunnen jarenlang doorsudderen'

Truke Zeinstra benadrukt dat de verhoudingen in de meeste agrarische gezinnen gewoon goed zijn. Als de gezinsleden met elkaar in contact blijven en af en toe de tijd nemen om met elkaar te praten over elkaars gevoelens, dan hoeven er geen brokken gemaakt te worden.

Toch kan zij er na 35 jaar ervaring als sociaal-economisch voorlichter en later als coach en mediator niet omheen, communiceren in een familiebedrijf gaat lang niet altijd vanzelf.

Zeinstra (60) heeft samen met collega-mediator Johan Weerkamp het boek 'Wat de boer niet zegt' geschreven. Het boek, gebaseerd op een decennialange praktijkervaring met communicatieproblemen in agrarische gezinnen, is deze week gepresenteerd.

Zeinstra schetst een situatie die alle boeren en boerinnen zullen herkennen.

Het gezinsbedrijf gaat altijd voor.

Wie zich miskend voelt, houdt liever zijn mond dan dat hij zijn gevoel laat spreken. Dat is de ervaring van Truke Zeinstra, medeauteur van het boek 'Wat de boer niet zegt'. Een verrassende uitgave over heftige ruzies en pijnlijke stiltes op de boerderij.

De keuken is niet alleen huiskamer, maar ook kantine, kantoor en ontvangstruimte. Bedrijf en privé zijn met elkaar vervlochten. Er is geen plek, geen tijd om privilegesprekken te voeren. Wie zich miskend voelt, houdt zijn of haar mond. Het belang van het bedrijf gaat voor. Altijd.

Ze noemt een voorbeeld. Vader vindt dat zijn opvolger wel eens wat meer initiatief mag tonen, maar geeft hem daarvoor nauwelijks de ruimte. Het blijkt in veel gevallen moeilijk te zijn gevoelens van frustratie hierover met elkaar te delen. Want de dierenarts komt eraan of de pootaardappelen moeten de grond in. Morgen kan er ook wel worden gepraat. Maar er komt geen morgen.

Is dit allemaal uniek voor agrarische gezinnen? Nee, zegt Zeinstra. In gezinnen met een café of een bakkerij kan hetzelfde gebeuren. Maar er is een reden waarom juist in de landbouw de stilte of ruzie tussen gezinsleden einde-

loos kan voortduren. Zeinstra: "Boeren werken vaak alleen. Ze hebben veel tijd om na te denken, misschien wel te veel tijd. De cafébaas praat met zijn bezoekers, de bakker met zijn klanten. Zij krijgen weerklank. De boer is alleen, krijgt geen feedback, hij volhardt in zijn eigen standpunt. Hij denkt: het is gewoon zo en niet anders."

Nog zo'n typisch voorbeeld. Bij overname staat vaak het bedrijfsbelang voorop. "Van broers en zussen van de opvolger wordt verwacht dat zij daar begrip voor hebben. Zij kunnen het idee krijgen dat geen vragen gesteld mogen worden. Gevoelens van onvrede hierover kunnen jarenlang onder de oppervlakte doorsudderen. Met alle gevolgen van dien."

Zeinstra wil per se geen pessimistische indruk wekken. Vrijwel altijd zijn er oplossingen mogelijk, zegt ze. Daarvoor heeft zij juist het boek geschreven, doorspekt met een groot aantal voorbeelden. Schakel op tijd een buitenstaander in, is een van haar adviezen. "Dat is geen teken van zwakte, maar juist van kracht. Een echte ondernemer huurt niet alleen een deskundige in voor feeltadvies, maar ook voor vragen op emotioneel vlak. Je moet met de bilien bloot, dat doet pijn. Maar je wordt er altijd sterker van. Aandacht voor conflicten hoort bij ondernemerschap."

Communiceren kun je leren, zegt ze. "Daar kun je niet vroeg genoeg mee beginnen. Kinderen moeten het gevoel hebben dat ze alles kunnen vragen en zeggen. Het is mooi als ouders de tijd nemen om door te vragen. Daar hebben kinderen later altijd profijt van."